ਅਜੀਤ

ਵਿਚਾਰ-ਪ੍ਰਵਾਹ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵਿਕਰਾਲ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਜਾਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲੈਣਾ ਹੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਨੇਤਾ ਦਾ ਗੁਣ ਹੈ। —ਐਚ. ਗਲਾਸਗੋ

ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ 'ਚ ਬਦਲਦਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਤੁਲਨ

ਭਾਰਤ, ਚੀਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਂਦੀਪ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੇਹੱਦ ਨੇੜਲੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਆਏ ਦਿਨ ਬਦਲਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿਚ ਨਿਰੰਤਰ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵੀ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸਤਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਅੜੀਅਲ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ, ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਅਸਤਰ-ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਸਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਵੇਂ ਇਕ ਦੌੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਏਨੇ ਗੰਭੀਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ-ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਦ ਸੰਨ' ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਚੀਨ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਮਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਇਹ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਹਨ। 'ਦ ਸੰਨ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਕੋਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਭੰਡਾਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਗੁਪਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਲਾਂਚ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਬੀ. ਆਰ. ਚੌਧਰੀ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਕਸਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਆਪਣੀ ਵਿਸਤਾਰਵਾਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਵੀ ਖ਼ਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸਰਬ-ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਸੱਤਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾ ਕੇ ਚੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤਕ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਤਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਾਲੇ ਵਿਹਾਰ ਕਰਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਦੌੜ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਇਸ ਤੱਥ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਛੋਟੇ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਹਾਜ਼ ਸੁਖੋਈ-30 ਐਮ. ਕੇ. ਆਈ. ਜ਼ਰੀਏ ਸੁਪਰ ਸੋਨਿਕ ਕਰੂਜ਼ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਬ੍ਰਮੋਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਲੜੀ ਦਾ ਵੀ ਪਰੀਖਣ ਕੀਤਾ। ਭਾਰਤੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਮਿਸ਼ਨ ਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਸਾਰੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਦੇ ਅੜੀਅਲ ਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਵਾਲੇ ਰਵੱਈਏ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਪੂਰਾ ਖੇਤਰ ਕਿਸੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਯੁੱਧ ਦੇ ਦਹਾਨੇ 'ਤੇ ਆ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਅਤੇ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ਿਆਈ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀ-ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਦੌੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਖ਼ੁਦਮੁਖ਼ਤਾਰ ਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਬਦਲੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਫ਼ੌਜ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਟੀਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਨੇ ਜਾਪਾਨ, ਵੀਅਤਨਾਮ ਅਤੇ ਤਾਈਵਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਹਮਲਾਵਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮੂਹਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਲਾਲ ਸੈਨਾ ਦੀਆਂ ਹਾਲੀਆ ਝੜਪਾਂ ਨੇ ਵੀ ਖੇਤਰੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਚ ਖ਼ਲਲ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ-ਚੀਨ ਵਿਚਾਲੇ ਤਿੱਬਤ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯੁੱਧ ਵਰਗੀ ਬਣੀ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਵੀ ਤਣਾਅ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਕੋਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਵੀ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਜਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ। ਚੀਨ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਬੰਦੂਕ ਰੱਖ ਕੇ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਭਾਰਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਇਸ ਚਾਹਤ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਹਿੰਦ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯੁੱਧ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਆਪਣੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਮਿੱਤਰਤਾ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਫ਼ੌਜੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ਼ਲਤੀ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇ, ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚੀਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂਉਤਸਵ 'ਚ ਨਾ ਗਾਂਧੀ, ਨਾ ਨਹਿਰੂ !

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂਉਤਸਵ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ 75 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਹੋਣੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੰਡਿਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ਾਇਬ ਹਨ। ਉਂਜ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਾਲ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ 'ਤੇ ਸੰਸਦ ਦੇ ਸੈਂਟਰਲ ਹਾਲ

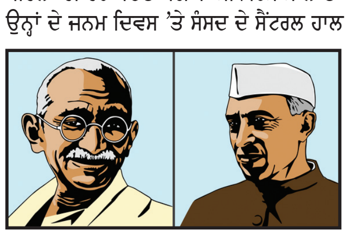

'ਚ ਹੋਏ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਦੇ ਸਭਾਪਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਨੇਤਾ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਗਿਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂਉਤਸਵ ਮੌਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਵੀ ਨਹਿਰੂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗ਼ਾਇਬ ਹਨ। ਹਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਉੱਪਰੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰੂ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੱਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂਉਤਸਵ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚੱਲੇਗਾ, ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਿਤਾ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਤੀਕ ਵਜੋਂ ਇਕ-ਅੱਧ ਥਾਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਾਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂਉਤਸਵ 'ਚ ਜਾਂ ਤਾਂ 1885 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਬਣਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ 1857 ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਘੁਲਾਟੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਫਿਰ 2014 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਅਦਾਕਾਰਾ ਕੰਗਣਾ ਰਣੌਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭੀਖ 'ਚ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 2014 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂਉਤਸਵ ਇਹੀ ਮੰਨ ਕੇ ਮਨਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ

ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਦਾ ਇਜਲਾਸ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਰ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਸੰਸਦੀ ਦਲ ਦੀ ਬੈਠਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਚੋਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਖ਼ਬਰ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੰਸਦ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਝਾੜ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਬੈਠਕ ਹੋਈ, ਉਸ 'ਚ ਵੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਹੋਈਆਂ। 15 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਜਨਜਾਤੀ ਗੌਰਵ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਐਲਾਨ ਲਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਝਾੜ

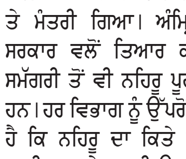

ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਬਦਲਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ 'ਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕੌਣ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਭਗ ਹਰ ਬੈਠਕ 'ਚ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ। ਇਸ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ, ਜਿੱਥੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਕੋਰੋਨਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਰਮ ਹੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਕਾਸ਼ੀ-ਕਾਸ਼ੀ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਾਸ਼ੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਮੰਦਰ ਦੇ ਕਾਰੀਡੋਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਉਤਸਵ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 9 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ 12 ਜਨਵਰੀ ਤੱਕ ਉਤਸਵ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। 'ਦਿਵਿਆ ਕਾਸ਼ੀ-ਭਵਿਆ

ਕਾਸ਼ੀ' ਨਾਂਅ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਉਤਸਵ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨੇਤਾ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖ਼ੁਦ ਕਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਨ। 9 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਤ ਫੇਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ 12 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜ 'ਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਨਿਲ ਜੈਨ

'ਦਿਵਿਆ ਕਾਸ਼ੀ-ਭਵਿਆ ਕਾਸ਼ੀ ਉਤਸਵ' ਦੇ ਕ੍ਰਮ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਭਾਜਪਾ ਸ਼ਾਸਿਤ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਤੱਕ ਕਾਸ਼ੀ ਚਾਲੇ ਪਾਉਣਗੇ। 13 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਾਰੀਡੋਰ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਮੌਕੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਾਸ਼ੀ 'ਚ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸੰਮੇਲਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣਗੇ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ 10 ਦਸੰਬਰ ਤੋਂ ਮੰਦਰਾਂ, ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਆਦਿ 'ਚ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਦਘਾਟਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ 51 ਹਜ਼ਾਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਸਕਰੀਨਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਕਾਸ਼ੀ ਦੇ ਗੌਰਵ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਦਘਾਟਨ ਦੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਲੋਂ ਮੇਅਰ ਕਾਨਫ਼ਰੰਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਾਸ਼ੀ 'ਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਵੀ ਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕਰਨਗੇ।

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਤੇ ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਚ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਬਚਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਗਭਗ ਐਲਾਨੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਲਿਤ ਨੇਤਾ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਹਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਵਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਹਨ। ਸੋ, ਹੁਣ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸਿਰਫ਼ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਹੀ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲ-ਮਟੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸਣ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦੇ ਕੇ ਭਾਜਪਾ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਇਕ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਫ਼ੋਨ ਆਉਣ ਦੇ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਨੇਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਆਖ਼ਰ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਾਅਵੇਦਾਰੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਐਲਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ

ਤਮਾਮ ਗੱਲਾਂ ਅਤੇ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਖ਼ਤਮ ਹੁੰਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਸਭਾਪਤੀ ਵੈਂਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਅਤੇ ਸਦਨ ਦੇ ਨੇਤਾ ਪਿਊਸ਼ ਗੋਇਲ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਲਈ

ਅਫ਼ਸੋਸ ਜਤਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁਅੱਤਲ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ—ਕਾਂਗਰਸ, ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ, ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ, ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਅਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੇ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣ ਜਾਂ ਅਫ਼ਸੋਸ ਜਤਾਉਣ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੋਚੋ ਜੇਕਰ 12 ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਫ਼ਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਤਮਾਮ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਰਾਜ ਸਭਾ 'ਚ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਵਾਈ.ਐਸ.ਆਰ. ਕਾਂਗਰਸ, ਬੀ.ਜੇ.ਡੀ., ਬਸਪਾ ਆਦਿ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਜਲਾਸ 'ਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਤੇ ਈ.ਡੀ. ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 12 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਹੀ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ

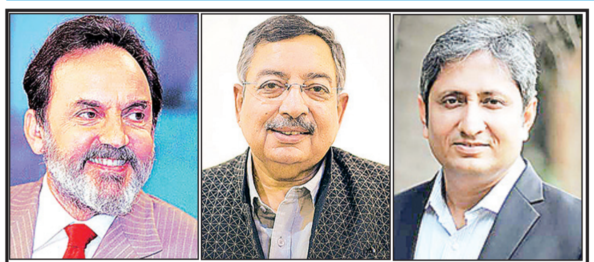

ਪ੍ਰਣਏ ਰਾਏ — ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ — ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਇਹ ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਹਾਂ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਸੀ। ਠਹਿਰਾ-ਠਹਿਰਾ ਕੇ, ਟਿਕਾ-ਟਿਕਾ ਕੇ ਬੋਲ ਬੋਲਣੇ। ਸੰਖੇਪ ਤੇ ਸਿਰੇ ਦੀ ਸਾਰਥਿਕ ਗੱਲ ਕਰਨੀ। ਸੱਚ ਕਹਿਣਾ, ਸੱਚ ਵਿਖਾਉਣਾ ਉਸ ਦੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਸੀ।

ਜੋ ਪਹਿਚਾਣ, ਜੋ ਸ਼ੁਹਰਤ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਪੇਸ਼ਕਾਰ ਵਜੋਂ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਉਹ ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ-ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਉਤਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਣਏ ਰਾਏ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਜੋੜੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗ਼ਧ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਦਲੇਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੈਂਕੜੇ ਟੀ.ਵੀ. ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਨਿਖੇੜਦੀ ਸੀ।

'ਜਨਵਾਣੀ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ, ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਘੱਟ ਹੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਚੋਟੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ 10 ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ 2 ਨੰਬਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਕੇਵਲ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਜੁਰਅਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚੈਨਲ ਵਿਚੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੋਈਆਂ ਪਰ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ ਟਿਕੇ ਰਹੇ।

ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਹਕੂਮਤ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲੈਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਅੱਜ ਜਦ ਵਧੇਰੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕੰਮ ਤੇ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਤੇ ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਟੀ. ਵੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਚੱਕਰਵਿਊ' ਵਿਚ, ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮੁੱਦੇ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਐਂਕਰਿੰਗ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਨਿਵੇਕਲਾ ਪਹਿਲੂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। 'ਪ੍ਰਤੀਦਿਨ' ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਸਮਰੱਥ ਟੀ.ਵੀ. ਐਂਕਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਜਦ ਭਾਰਤੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ ਨੇ ਝਟਪਟ ਆਪਣੀ ਮੁਹਾਰਤ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ੀਟਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ 'ਦਾ ਵਾਇਰ' ਅਤੇ 'ਐਚ ਡਬਲਿਊ' 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸ਼ੋਅ ਲੱਖਾਂ ਦਰਸ਼ਕ ਵੇਖਦੇ ਸਨ।

ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਯਾਰੀ ਸੀ। ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਗੀਤ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਲੜਨਾ ਉਸ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਟੀ.ਵੀ. ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਣਏ ਰਾਏ ਨੇ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਵਿਖੇ ਇਕ ਐਂਕਰ, ਇਕ ਨਿਊਜ਼ ਰੀਡਰ, ਇਕ ਚੋਣ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਅਕਸ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਐਨ. ਡੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। 'ਵਰਲਡ ਦਿਸ ਵੀਕ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੂੜ੍ਹਾ, ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕੀਤਾ। ਸਹਿਜ ਸੰਜੀਦਾ ਦਿੱਖ, ਬੌਧਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਆਕਰਸ਼ਕ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੇ ਗਿਆਨ, ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚਿਹਰਾ।

ਉਸ ਨੇ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਪੀ. ਐਚ. ਡੀ. ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਸਲਾਹਕਾਰ ਕਾਰਜ-ਭਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਚੋਣਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਅਰੁੰਧਤੀ ਰਾਏ ਦਾ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕਈ ਲਹਿਰਾਂ ਚਲਾਈਆਂ।

ਅਮਿਤਾਭ ਬੱਚਨ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਪ੍ਰਣਏ ਰਾਏ ਨੇ 'ਬਣੇਗਾ ਸਵਸਥ ਇੰਡੀਆ' ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜੋਕੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਚਿਹਰਾ ਬਣ ਕੇ ਉੱਭਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਸੰਦ ਕਰੇ ਜਾਂ ਨਾਪਸੰਦ

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਮੀਖਿਆ

ਪ੍ਰੋ: ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਸੁਣਦਾ ਹਰ ਕੋਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮੁੱਦਿਆਂ-ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਨੁਕਤਾਚੀਨੀ ਉਸ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਤਰਜੀਹ ਹੈ। ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਇਕ ਐਂਕਰ, ਇਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ, ਇਕ ਲੇਖਕ, ਇਕ ਵਕਤਾ ਵਜੋਂ ਉਸ ਨੇ ਵੱਡਾ ਨਾਂਅ ਕਮਾਇਆ ਹੈ।

1996 ਵਿਚ ਐਨ. ਡੀ. ਟੀ. ਵੀ. ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 'ਰਵੀਸ਼ ਕੀ ਰਿਪੋਰਟ', 'ਹਮ ਲੋਕ', 'ਪ੍ਰਾਈਮ ਟਾਈਮ ਵਿਦ ਰਵੀਸ਼' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰਸ਼ਕ-ਵਰਗ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਐਵਾਰਡ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਆਪਣੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਵਿਨੋਦ ਦੂਆ, ਪ੍ਰਣਏ ਰਾਏ, ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਹਨ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਬਣਨਾ ਹੈ। ਕੀ ਅਜੋਕੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਥੰਮ੍ਹ ਹੈ? ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਓ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੀਏ।

prof_kulbir@yahoo.com

ਕੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਲਗਦਾ ਹੈ ?

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਅਜੀਤ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਲੇਖ 'ਆਮਦਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਕਿਹੜੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?' ਛਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਵੀ ਫੋਨ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਲਗਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਫੋਨ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਲੇਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਬਾਰੇ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਆਸ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਐਕਟ 1961 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 (1) ਅਧੀਨ ਕਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨ

ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹਿੰਸਰਾ

ਵੀਰਾਂ ਕੋਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਸੀਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਆਮਦਨ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਮਦਨ ਸਾਲਾਨਾ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ, ਸਾਰੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਕੋਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਸੀਲਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਾਨ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰ ਅਦਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਆਮਦਨਾਂ (ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵਸੀਲਿਆਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ) ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜੇਕਰ ਆਮਦਨ ਮੁਢਲੀ ਛੋਟ ਦੀ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵਧ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਛੋਟ ਤੋਂ ਉਪਰ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਲੱਗੇਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਆਮਦਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਿੰਨੀ ਮੁਢਲੀ ਛੋਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਲਈਏ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 (1-ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਤੇ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਵਿਭਾਗ ਉਸ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਹੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਆਮਦਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ-2 (1-ਏ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਛੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ 1. ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫ਼ਸਲ ਉਗਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਆਮਦਨ। 2. ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਵਲੋਂ ਆਪ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਫ਼ਸਲ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਆਮਦਨ 3. ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਟਾਈ, ਛੜਾਈ ਤੇ ਸਫਾਈ ਆਦਿ ਅਤੇ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਵਜੋਂ ਆਮਦਨ 4. ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਬਣੇ ਫਾਰਮ ਹਾਊਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਫ਼ਸਲ ਨੂੰ ਸਾਂਭ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਬਦਲੇ ਲਈ ਰਕਮ ਜਿਵੇਂ ਸਟੋਰਾਂ, ਗੋਦਾਮਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਆਮਦਨ 5. ਖੇਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਘਰ ਆਦਿ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਆਦਿ 6. ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਉਗਾਏ ਗਏ ਫੁੱਲ, ਪੌਦੇ (ਨਰਸਰੀ) ਬੀਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਦਰਖਤਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮਾਈ ਜਿਵੇਂ ਫਲ਼ਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਆਮਦਨ। ਫਲ਼ਾਂ ਦੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਮੈਂ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਮਦਨ ਹਾਸਿਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਦਾਹਰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਫਲ਼ਾਂ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਡੱਬਾਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਹੋਈ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਆਮਦਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਹੀ ਲਗਦੀ ਹੈ ਪਰ ਦਰਖਤਾਂ ਤੋਂ ਫਲ਼ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਤੱਕ ਤਾਂ ਇਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਹੀ ਆਮਦਨ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਜਦ ਰਸ ਕੱਢ ਕੇ ਡੱਬਾਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਆਮਦਨ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲ ਲਏਗੀ। ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਆਮਦਨਾਂ ਮੰਨੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਦੋਨਾਂ ਆਮਦਨਾਂ ਤੋਂ ਭਾਵ ਫਲ਼ਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਲ਼ ਵੇਚਣ ਤਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਫਲ਼ਾਂ ਦੇ ਰਸ ਨੂੰ ਡੱਬਾਬੰਦ ਕਰ ਕੇ ਵੇਚਣ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਦੀ ਗਣਨਾ (ਕੈਲਕੂਲੇਸ਼ਨ) ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਟਾਈ ਤੱਕ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਸੰਭਾਲ (ਸਟੋਰ) ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਲ਼, ਚਾਹ, ਕਾਫ਼ੀ, ਮਸਾਲੇ, ਵਪਾਰਕ ਖੇਤੀ ਜਿਵੇਂ ਫੁੱਲਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਖੇਤੀ, ਪੌਦੇ ਉਗਾਉਣ ਤੇ ਚਰਾਂਦ ਆਦਿ ਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਆਮਦਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਉਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਮਦਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਆਮਦਨ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਲਵੋ

ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਤੋਂ ਹੋਈ ਉਸ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇੱਟਾਂ ਦਾ ਭੱਠਾ, ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ, ਮੱਛੀ ਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਪਾਲਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਭਾਗ ਕਦਾਚਿਤ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਇਮਾਰਤੀ ਲੱਕੜੀ ਲਈ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਨ ਕਿਸਾਨ ਗੰਨਾ ਬੀਜਦੇ ਹਨ। ਗੰਨੇ ਦੀ ਬਿਜਾਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਟਾਈ ਤੇ ਛਿਲਾਈ ਤੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਹਨ। ਗੰਨਾ ਵੇਚਣ ਤੋਂ ਹੋਈ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਗੰਨੇ ਤੋਂ ਗੁੜ, ਚੀਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਸਤੂ ਬਣਾ ਕੇ ਵੇਚਣ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਕਰ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਦੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ? ਬਾਰੇ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਨਿਹਾਇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਕਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੈ? ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਹੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਕਿਸੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹਦੂਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਅਤੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੂਰੀ ਦਾ ਇਕ ਪੈਮਾਨਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਲੱਖ ਤੱਕ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਦੋ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਸ ਲੱਖ ਤਕ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਛੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਦਸ ਲੱਖ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਕਸਬੇ ਜਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਅੱਠ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਕੱਲ੍ਹ)

-ਮੋਬਾਈਲ : 98766-52900

ਹੱਥ ਕੰਗਣ ਨੂੰ ਆਰਸੀ ਕੀ ?

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਗਿਆ। ਪਰ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਣ ਦਾ ਸਵਾਦ ਹੀ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਦੇ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਜ਼ਨੀ ਭਜਾਇਆ, ਅਬਦਾਲੀ ਭਜਾਇਆ, ਸਿਕੰਦਰ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਅਤੇ ਕਾਬਲ ਕੰਧਾਰ ਫ਼ਤਹਿ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੱਲੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਨੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਓ ਜੱਟਾ' ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣਾ ਨਾਂਅ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਬੀਂਡੀ ਜੁੜ ਕੇ ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਫਤਹਿ ਹਾਸਿਲ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਹਾਂ ਇਕ ਗੱਲ ਪੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਬੀਂਡੀ ਨਾ ਜੁੜਦਾ ਤਾਂ ਅੰਦੋਲਨ ਸ਼ੁਰੂ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਿੱਤਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜੰਮਿਆ ਨੂੰ ਨਿੱਤ ਮੁਹਿੰਮਾਂ' ਦਾ ਅਗਲਾ ਵਰਕਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਸੁੱਤੇ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੰਦੋਲਨ ਬਹੁਤ ਹਿੰਮਤ ਨਾਲ 'ਹਾਸ਼ਿਮ ਫ਼ਤਹਿ ਨਸੀਬ ਤਿਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਮਤ ਯਾਰ ਬਣਾਈ ਹੂ' ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਫ਼ਤਹਿ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸੁਣਦੇ-ਪੜ੍ਹਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ 'ਪ੍ਰਤੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੀ? ਹੱਥ ਕੰਗਣ ਨੂੰ ਆਰਸੀ ਕੀ' ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਜੋਕੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

-ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ,
ਅਬਿਆਣਾ

ਚੋਣਾਵੀ ਵਾਅਦੇ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਨਿੱਤ ਹੀ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਚੁਣਾਵੀ ਵਾਅਦੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਵਾਅਦੇ ਆਪਣੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਵੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਵੋਟਰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ-ਲੁੱਟਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰਨ। ਅੱਜ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਵਿਆਂ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਨਾਕਿਆਂ, ਬੇਅਦਬੀਆਂ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਕਲਚਰ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕਰੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਨਵਿਆਂ ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਜ ਦਾ ਵੋਟਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਯੁੱਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਰੇਕ ਦਿਨ ਵੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

-ਪਰਮਜੀਤ ਸੰਧੂ
ਥੇਹ ਤਿੱਖਾ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ।

ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਨਾਂਅ

ਟਿਫਨ ਬੰਬ ਮਿਲਣਾ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਟਿਫਨ ਬੰਬ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 900 ਗ੍ਰਾਮ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਅਤੇ 3 ਡੈਟੋਨੇਟਰ ਪਿੰਡ ਦਬੁਰਜੀ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ) ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸੀ ਤੇ ਇਕ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਿੰਡ ਸਲੇਮਪੁਰ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ। ਇਕ ਟਿਫਨ ਬੰਬ ਤੇ 4 ਹੱਥ ਗੋਲੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਸਾਮਾਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਪੂਰੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਲਾਸ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ।

-ਸਾਕਸ਼ੀ ਸ਼ਰਮਾ, ਜਲੰਧਰ।

ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਦੇ ਜੁਮਲੇ

ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਨ, ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੂਰਾ ਗਰਮ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਸੁੱਤੇ ਰਹੇ, ਉੱਠ ਖੜ੍ਹੇ ਨੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਅਦਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਚਾਲਾਕ ਰਾਜਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਛਾਣ ਲਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਵੀ ਹੁਣ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਮੁਫ਼ਤ ਭਾਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਅਡੰਬਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਸੂਝਵਾਨ ਲੋਕ ਅਵਾਜ਼ਾਰ ਨੇ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦੀਆਂ। ਕੋਈ ਵੀਹ ਸੂਤਰੀ ਲੈ ਕੇ ਤੁਰ ਪਿਆ ਹੈ ਤੇ ਕੋਈ ਤੀਹ ਸੂਤਰੀ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅਸਲ ਸੂਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਕਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਤੋਂ ਉਤੇ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਹਾਲਾਤ ਬਦਤਰ ਹੋਏ ਪਏ ਹਨ। ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰਕੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ 'ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗਿਝਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਵਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਚਾਹੇ ਕੇਂਦਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ। ਲੋਕ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ। ਵਾਅਦਿਆਂ-ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਮੰਗਣ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ। ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਛੱਡ, ਆਪਣੀਆਂ ਹੱਕੀ ਮੰਗਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ। ਅਪਾਹਜ ਬਣਿਆਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਣਨੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਇਨਕਲਾਬ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਲਿਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਆਓ, ਮੁਫ਼ਤ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਛੱਡ, ਹੱਥੀਂ ਕਿਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਅਜੋਕੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਈਏ ਕਿ ਅਮਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ, ਵਾਅਦਿਆਂ 'ਚ ਨਾ ਉਲਝਾਓ।

-ਜਗਤਾਰ ਗਿੱਲ
ਬੱਲ ਸਚੰਦਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚ ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤੀ ਬਹੁਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫੈਸ਼ਨਪ੍ਰਸਤ ਆਦਮੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਦਾ, ਸੁਣਦਾ ਵੇਖਦਾ ਉਵੇਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫੈਸ਼ਨ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੱਦਾਂ-ਬੰਨੇ ਟੱਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਮੀਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

-ਡਾ. ਨਰਿੰਦਰ ਝਬੇਲਵਾਲੀ
ਪਿੰਡ ਤੇ ਡਾ: ਝਬੇਲਵਾਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ।